

Samhällsbyggnads förvaltningen

Hällefors - Lindesberg - Ljusnarsberg - Nora

Yttrande

2024-12-09

Dnr S-2024-772:5

Bygg- och miljönämnden
Samhällsbyggnadsförvaltningen
Tfn. 0581-83016
samhallsbyggnad@lindesberg.se

Regeringskansliet
(Klimat- och näringslivsdepartementet)

Yttrande från Hällefors kommun

Remiss avseende ändrade strandskyddsregler vid små sjöar och smala vattendrag, diarienummer KN2024/02252

Planenheten

Ärendet

Hällefors kommun har getts tillfälle att yttra sig till Klimat- och näringslivsdepartementet angående remiss Ändrade strandskyddsregler vid små sjöar och smala vattendrag.

Remissförslag

Huvuddraget i förslaget är att strandskydd som huvudregel inte ska gälla vid insjöar som är en hektar eller mindre och inte heller vid sådana sträckor av ett vattendrag som är två meter eller smalare. Länsstyrelsen föreslås få möjlighet att i det enskilda fallet besluta att strandskydd ska gälla vid dessa vatten. Möjligheten att besluta om att strandskydd ska gälla begränsas till fall när ett område har särskild betydelse för något av strandskyddets syften. Strandskyddsområdet ska som mest kunna omfatta områden 100 meter från strandlinjen. I syfte att undvika en fragmentering av strandskyddet vid vattendrag som varierar i bredd och för att säkerställa ett ändamålsenligt strandskydd, som inte är mer omfattande än vad som är motiverat i förhållande till strandskyddets syften, föreslås en ny grund för upphävande av strandskydd. Strandskyddet ska kunna upphävas för områden vid vattendragssträckor som är upp till tre meter breda under förutsättning att de gränsar till en smal sträcka av ett vattendrag där strandskydd inte gäller och att området inte är av särskild betydelse för att säkerställa något av strandskyddets syften. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2025.

Övergripande synpunkter

Ändrade strandskyddsregler ses som positivt utifrån ökade möjligheter till utveckling av vissa delar av landsbygden som skulle beröras av en lagändring.

Vidare delar kommunen uppfattningen att strandskyddets omfattning inte bör vara större än vad som är motiverat utifrån strandskyddets syften. Det med hänsyn till att strandskyddet innebär en inskränkning i

Postadress	Besöksadress	Telefon	E-post	Organisationsnr
Samhällsbyggnadsförvaltningen 711 80 Lindesberg	Prästgatan 6 Lindesberg	0581-810 00 vx1	samhallsbyggnad@lindesberg.se	212000-2015

enskildas möjlighet att fritt förfoga över sina strandnära fastigheter. Viktigt är även att kopplingen mellan strandskyddets omfattning och dess syften framstår som begriplig så att en acceptans och förståelse uppnås för strandskyddsreglerna för allmänheten såväl som för enskilda fastighetsägare.

Övriga synpunkter

Eftersom Länsstyrelsen föreslår kunna även i det enskilda fallet besluta att strandskydd ska gälla vid mindre sjöar bör möjligheten att kunna ompröva eller revidera ett sådant beslut finnas. Lagstiftningen bör alltså även kunna möjliggöra för sådana scenarion och därmed bör förslaget tydliggöra att upphävandemöjligheten i nuvarande 7 kap. 18 § miljöbalken, i vissa fall skulle kunna tillämpas där strandskydd bedöms gälla i det enskilda fallet.

Förslaget enligt 18 i § att om strandskydd till följd av 13 b § inte gäller vid en sträcka av ett vattendrag, får länsstyrelsen i det enskilda fallet besluta att upphäva strandskyddet i ett område vid en angränsande sträcka av vattendraget som är belägen inom samma fastighet och inte är bredare än tre meter bör ändras så att rekvisitet samma fastighet inte gäller. Detta för att förenkla möjligheten att upphäva strandskyddet med hänvisning till dess syfte samt att promemorian inte heller tillräckligt motiverar skälet till varför vattendraget som avses upphävas måste vara inom samma fastighet.

Konsekvensanalysen behöver fördjupas gällande att fri passage inte behöver säkerställas. Konsekvenser för både allmänhet och enskilda som är närboende utmed mindre vattendrag. En konsekvensanalys bör göras utifrån att det nya lagförslaget ökar möjligheten att stängsla in fastigheter som ligger i anslutning till mindre vatten där det traditionellt varit möjligt att passera. Här skulle lagstiftaren ges möjlighet pröva en mer avvägd reglering utan ett strandskydd på 100 meter men med ett större hänsynstagande till de allemansrättsliga aspekterna som fri passage.

Bygg- och Trafikenheten

Vid ett generellt upphävande av strandskyddet vid små insjöar och smala vattendrag enligt nya förslaget riskeras att strandskyddets syften går förlorade. Att låta enskilda fritt förfoga över sina strandnära fastigheter som en följd av redovisat förslag kan inte anses lämpligt ur ett långsiktigt perspektiv. Bedömningar och värden kommer variera över tid och vara högst beroende av den enskildes kunskaper och värderingar. Den skillnad som man kan se idag mellan länen vad gäller strandskyddets omfattning vid små insjöar och smala vattendrag bedöms vara en följd av de beslut om förordnanden som tidigare fattats av vissa länsstyrelser, om att vissa strandområden inte skulle omfattas av skyddet.

Postadress

Samhällsbyggnadsförvaltningen
711 80 Lindesberg

Besöksadress

Prästgatan 6
Lindesberg

Telefon

0581-810 00 vx1

E-post

samhallsbyggnad@lindesberg.se

Organisationsnr

212000-2015

Idag får Länsstyrelsen i enskilda fall besluta att upphäva strandskyddet vid en liten sjö eller ett litet vattendrag om områdets betydelse för att tillgodose strandskyddets syften är liten. Att den enskilde särskilt måste ansöka om upphävandet kan inte anses vara ett problem utan snarare ett säkerställande av strandskyddets syften. Att helt släppa strandskyddet riskerar att orörda naturområden som till synes står "outnyttjade" går förlorade. Områden där djur- och växter idag har sin frihet och sitt landskap. Åter måste poängteras att det är långsiktigheten som måste finnas med i bedömningen. Stora skogsmarker som idag innehåller små sjöar och vattendrag skulle succesivt kunna bebyggas och vägar till dessa dras fram. Likt 1950-talet när exploateringen sjöarna tog fart som en följd av samhällsutvecklingen skulle framtidens behov av lugn, rekreation och behov av närhet till naturen succesivt riskera dessa orörda områden exploaterades och privatiseras som små öar i landskapet. Djur- och växters fristad och allmänhetens tillträde till områdena gå förlorad."

Att i stället skapa förutsättningar till de länsstyrelser som tidigare inte fattat beslut likt tidigare bemyndiganden, bör istället kunna säkerställa att värden inte går förlorade. Inför beslut inventeras djur- och växtlivet på de aktuella områdena. Där höga värden påvisas behålls skyddet.

Kommunekolog

Promemorian om Strandskyddet vid små sjöar och smala vattendrag föreslår att strandskydd som huvudregel inte ska gälla vid insjöar som är en hektar eller mindre och inte heller vid sträckor av ett vattendrag som är två meter eller smalare. Länsstyrelsen föreslås få möjlighet att i det enskilda fallet besluta att strandskydd ska begränsas till fall när ett område har särskild betydelse för något av strandskyddets syften.

I Örebro län är strandskyddet upphävt vid de flesta vattendrag mindre än 2 meter breda. Däremot gäller fortfarande strandskyddet för små insjöar om högst 1 ha. När det gäller dessa små sjöar/tjärnar kan man kostnadsfritt och enkelt ansöka om upphävande av strandskyddet om det saknar betydelse för strandskyddets syften. Att ärenden om att upphäva strandskyddet vid små sjöar främst aktualiseras av enskilda som vill uppföra en byggnad eller vidta annan åtgärd är helt naturligt, eftersom det är då behovet uppstår. Många gånger kan man utgå från att det också är vid attraktiva och värdefulla platser som önskan att bygga finns. Platser som också är viktiga för strandskyddets syften.

I promemorian konstateras att om små insjöar och smala sträckor av vattendrag inte ska omfattas av det generella strandskyddet, måste skyddsvärda vatten kunna få strandskydd på annat sätt. Detta eftersom det inte sällan finns stora naturvärden i små sjöar och smala vattendrag och att strandskyddet också kan ha betydelse för behovet av allemansrättsligt tillgängliga stränder.

Postadress

Samhällsbyggnadsförvaltningen
711 80 Lindesberg

Besöksadress

Prästgatan 6
Lindesberg

Telefon

0581-810 00 vx1

E-post

samhallsbyggnad@lindesberg.se

Organisationsnr

212000-2015

I förslaget föreslås alltså att länsstyrelsen ska kunna införa strandskydd för områden som har särskild betydelse för strandskyddets syften. Det krävs alltså särskild betydelse för att införa skydd och risken finns att t.ex. områden med betydelse för det allemansrättsliga friluftslivet inte kommer att värderas högt nog. Det är inte heller någon lätt uppgift att hitta alla områden som är värdefulla. Den omvända bevisbördan riskerar att missa värdefulla områden som går förlorade. Redan idag finns som sagt möjligheten att få strandskyddet upphävt kostnadsfritt i Örebro län.

Konsekvenser

I promemorian framförs att det upphävda strandskyddet skulle innebära ökade möjligheter för planläggning, byggande och andra åtgärder och att det ges ökade förutsättningar att utveckla kommunen och göra den attraktiv för invånare, företag, turister och andra besökare. Samtidigt är det en stor risk att det kommer innebära försämrade möjligheter till upplevelser för samma grupper, eftersom risken finns att små sjöar blir privatiserade och negativt påverkade.

I promemorian konstateras att förslaget innebär att den geografiska omfattningen av det generella strandskyddet minskas, vilket bedöms leda till negativa konsekvenser för livsvillkoren för djur- och växtlivet på land och i vatten. Förslagen bedöms också få negativa konsekvenser för den allemansrättsliga tillgängligheten till områden som gränsar till de strandlinjer som inte längre kommer att omfattas av strandskydd. Det konstateras också att vattenmiljön i en liten insjö eller ett smalt vattendrag många gånger kan vara känsligare för påverkan, just på grund av insjöns eller vattendragets ringa storlek. Redan ett litet ingrepp kan i dessa fall leda till en relativt stor negativ påverkan på djur- och växtlivet. Trots att dessa konsekvenser beskrivs, tar man inte hänsyn till dem i förslaget.

I promemorian bedöms tillgången till områden kring små insjöar och små vattendrag generellt vara av mindre intresse för det rörliga friluftslivet än vad som är fallet med kusten, större insjöar och vattendrag, men frågan är om det inte kan vara tvärt om. Om man bygger vid en liten sjö påverkas hela sjön. Rekreationsintressena kan vara viktiga även vid små sjöar och smala vattendrag.

I Hällefors kommun och hela Bergslagen finns många småtjärnar i skogslandskapet som skulle kunna drabbas av dessa nya regler. Små sjöar och tjärnar är viktiga biologiskt för växter och djur, men också mycket värdefulla för friluftslivet. Att på sin skogspromenad komma fram till en liten tjärn blir ofta en upplevelse av en solig glänta, ett andningshål och kan ha stor betydelse för upplevelsen av skogspromenaden.

Att generellt upphäva strandskyddet för smala vattendrag och små insjöar riskerar att värdefulla stränder blir exploaterade, ianspråktaga och stängslade. Risken är stor att allmänhetens tillgång till värdefulla

platser försvinner på ett oacceptabelt sätt. Om man bygger en liten stuga vid en sjö på 1 ha blir hela sjön i praktiken privatiserad, allemansrätten och möjligheten att röra sig runt sjön begränsad, liksom hela upplevelsen av gläntan och andningshållet. Hällefors har mycket friluftsturister och detta förslag riskerar att försämra naturupplevelser för både turister och invånare.

För Hällefors kommun (Samhällsbyggnadsförvaltningen)

Postadress

Samhällsbyggnadsförvaltningen
711 80 Lindesberg

Besöksadress

Prästgatan 6
Lindesberg

Telefon

0581-810 00 vx1

E-post

samhallsbyggnad@lindesberg.se

Organisationsnr

212000-2015